

MÆLKEPRODUCENTEN 2020

Filosof Arno Victor Nielsen

Forfatteren causerer over mælkeproduktion, landmænd og binder landbrugets situation før og nu sammen med fremtidens udfordringer.

Jeg bed mærke i to ting vedrørende temaet: Mælkeproducenten 2020. At det skulle handle om mælkeproducenten, og at vi skulle ca. 10 år frem i tiden. Nu har jeg så forstået, at der også kan være andre end mælkeproducenter til stede. Det var nu heller ikke så meget mælken, jeg studsede over, som det var betegnelsen »producent«. Det er meget længe siden man talte om mælkebønder. Selv betegnelsen landmand er i dag ved at være forældet. Nu hedder det producenter. Først forsvandt bonden, så landmanden, og nu er det snart producentens tur til at forsvinde. De højt specialiserede og derfor ekstremt sårbare producenter står virkelig for tur i disse finanskrisetider. Bonden blev til landmand, da han igen blev fæstebonde i slutningen af 1800-tallet. Nu var herremanden bare skiftet ud med Andelsselskabet og Andelskassen. Og han blev til producent, da han specialiserede sig.

Specialiseringen gør det vanskeligt for landbrugets ledere at holde sammen på flokken. Hvad har kvægbrugere, svineproducenter, planteavlere, ægproducenter, økologer til fælles? Og hvad har de mange deltidslandmænd til fælles med de små 15.000 heltidslandmænd? Og godt nok er Danish Crown og Arla ejet af landmændene, men disse giganter er i dag over alle grænser, så afstanden til den enkelte andelshaver øges dag for dag.

Den farlige mælk

Men nu er det jo Mejeriforeningens Jubilæumsfond, som betaler gildet i dag, hvorfor der alligevel skal falde et par bemærkninger om mælk. For vil vi indtage mælkeprodukter fra køer om 10 år?

Opfindelsen af centrifugen havde jo medført en permanent overproduktion af smør. Og i betragtning af, at det reelt kun er nordeuro-

pære, som kan tåle mælkeprodukter efter pattebarnestadiet, fordi vi fortsætter med at producere enzymet laktase, kan man spørge, om det er andet end »mejerigtigt« med den store mælkeproduktion fra de 600.000 køer. Rigtig klogt er det i hvert fald ikke.

Det er jo ikke ét fedt, hvad vi spiser. Og især ikke når fedtet er mættet som i smør. At Danmark virkelig er det smørhul, som vi ynder at kalder landet, når vi har oplevet det anderledes hårde liv i verden omkring os, kan man også se af antallet af hjerte-kar-sygdomme.

I medierne er kritikken af mælkeprodukterne eksploderet på det seneste, båret frem af hele sundhedsbølgen. I dag, hævdes det, er mælkeprodukterne skyld i kronisk diaré, blodpropper, knogleskørhed, åreforkalkning og muligvis kræft. Tidligere var det tuberkulose, miltbrand, skarlagensfeber, paratyfus, paradynteri m.m. Men så fandt man ud af at varmebehandle mælken. Hvor befinder mon alle de dræbte sygdomsbakterier sig? Er de sunket til bunds eller flyder de ovenpå med bugen opad? Og hvor befinder yverbetændelsesmaterien sig?

Landbruget har, hjulpet af Karolines Køkken, lokket en masse mættede fedtsyrer i danskerne. Om det er en forbrydelse mod folkesundheden, skændes man bravt om for tiden. Og det er ikke bare fedtsyren, som er problemet. Nu beskyldes mælkeproteinet A 1 beta-kasein for at forårsage Diabetes type 1, hjertesygdomme, skizofreni og autisme. Bogen »Devil in the Milk« fra 2007 af Keith Woodford fra Lincoln University i New Zealand samler over 100 videnskabelige forskningsresultater om den mulige sammenhæng mellem dette sær-

lige protein og de nævnte sygdomme. Mælkeproteinet »Casein« er på vej til at blive et giftstof.

I det hele taget skorter det ikke på historier, som landbruget og fødevareindustrien gerne ville have været foruden. Kogalskaben skræmte i 2000 mange fra at spise oksekød. Men aldrig så snart havde vi glemt kogalskaben, før klimatruslen gjorde oksekødspiseri til den ny dødssynd. Der skal 6 kilo korn til at producere et kilo kød.

Vi fodres dagligt med nye alarmerende oplysninger om farer og risici ved at indtage landbrugets produkter. Engang troede vi at mælk pga. calcium beskyttede vores knogler. Nu forholder det sig snarere lige omvendt. Den ny statsreligion hedder sundhed. Det er ikke længere en privat sag, om vi vil leve sundt og længe. Regeringen har besluttet, at vi alle skal have forlænget livet med mindst tre år. En såkaldt Forebyggelseskommission skal komme med forslag til, hvordan målet nås. Nu hvor staten vil tage vare på vores sundhed med forbud, påbud og skræmmekampanjer, bliver landbruget nødt til at tage sundhed og fødevarer sikkerhed meget alvorligt. Hvor længe kan staten eksempelvis lade Sundhedsstyrelsen sidde alle advarslerne mod mælk overhørig? Politikerne har jo opdaget, at det er bedre at bruge pengene på de raske end på de syge, så i fremtiden vil der blive flyttet flere og flere offentlige krone fra de syge til de raske.

Fra jord til bord

Det er godt og vel 10 år siden, at landbrugsministeren blev omdøbt til fødevareminister. Det var den tidligere landbrugsminister Niels

Anker Kofoed stærkt fortørnet over, for han er en klog mand og kunne godt læse skriften på væggen. Man kan ligefrem påstå, at landbrugsministeren skiftede køn og flyttede fra stalden ind i køkkenet. Nu var det ikke jord, men bord som skulle i fokus. Det handler nu først og fremmest om fødevarer sikkerhed, kvalitet og sundhed. Staten har i dag taget forbrugernes parti mod producenterne.

Kogalskaben åbnede vores øjne for sammenhængen mellem jord og bord. Landmændene hældte kødaffald i køerne og resultatet blev, at et halvt hundrede unge mennesker i England døde af hjernesygdommen Creutzfeldt-Jakob, fordi de spiste burgere. En masse uspiselige malkekøer ender som hamburgere i fastfood-industrien med det resultat, at befolkningen bliver federe og federe og mange dør af E-coli-bakterier. Statens sundhedsudgifter kan ikke bære denne udvikling.

På det seneste er det kommet frem, at folk anmelder det til politiet, når de ser køer stå ude i kulde og regn. Men der er endnu flere som er stærkt utilfredse med at køerne ikke står ude, men står inde hele året. Syv ud af ti køer kommer aldrig ud. De står i stalden. Det skulle man i hvert fald tro, for ordet »stald« kommer jo af verbet »at stå«, men køer ligger jo, hvis de kan få tid til det. Det er hesten som står op og sover. Deraf navnet »stald«. Jo større stalde, desto færre køer vil komme ud, for man kan jo ikke drive tusindvis af køer ud og hjem. Og så bliver der endnu flere »taberkøer«, som er de køer der ikke klarer at stå inde.

Nu har en masse mennesker sluttet sig sammen i »Afgræsningsforeninger«. Køerne skal da ikke bruges til at producere mælk. De skal

bruges til naturgenopretning, naturpleje. Det er jo derfor Vorherre har skabt køerne. De er en slags gartnere. Og der kommer stadig nye sammenslutninger til, f.eks. »Foreningen for reduceret jordbehandling«, »Landsforeningen Frie bønder – levende land«, »Økologisk Landsforening«, »Foreningen Fri Økologisk Jord«, »Foreningen for Biodynamisk Jordbrug« m.fl..

Landbrugshistorier

En ko er en maskine, som gør det muligt for mennesker at spise græs. 70 kg. græs bliver til 30 liter mælk. Vi skal jo huske, at grunden til at vi har 600.000 malkekøer, ikke er at mælk er sundt. Det skyldes udelukkende, at vi ikke kunne komme af med kornet i 1870'erne og derfor måtte hælde kornet ned i gabet på kvæget, der så omdannede det til mælk. Mælken skulle så hældes ned i gabet på os mennesker og i svinene. Vi deler skæbne med svinene, fordi svin og mennesker er fælles om at spise affald fra mælkeproduktionen. Svinene får vallen, mens menneskene får kødet fra de udtjente malkekøer.

Jeg ved godt, at det er fremtiden og ikke fortiden, som skal optage os i dag. Det var det andet, jeg bed mærke i. Det første, jeg bed mærke i, var ordet »mælkeproducent«, det andet var ordet »fremtid«. Når jeg alligevel dvæler lidt ved den store omlægning fra korn til kød og animalske produkter, er det jo fordi vi måske kan lære af den historie. Hvis vi forstår den rigtigt vel at mærke. Historikere er jo kun på skrømt interesseret i fortiden. Historikere er blevet kaldt bagudvendte profeter. Vi skriver hele tiden historien om, så den passer til vores forventninger til eller frygt for fremtiden.

Er man eksempelvis en grøn historiker, altså optaget af økologi og naturressourcer og bange for naturgrundlagets kollaps, kan hele Danmarkshistorien skrives om, så kongernes historie bliver til historien om træfældning, sandstorme, grøftegravning, og ikke mindst til historien om kløveren, denne lille kvælstofassimilerende kulturplante, som reddede Danmark fra et økologisk og politisk ragnarok omkring 1800. Landboreformerne havde ingen betydning, snarere tværtimod. De handlede om at overføre magt til centralmagten, staten, ligesom Kommunalreformen og Politireformen gør det i dag.

Det vi kan lære af historien er måske, at der altid ankommer en teknisk løsning på problemerne, bare problemerne bliver store og påtrængende nok. Jeg forventer mig meget af teknologien, f.eks. genteknologien og de nye energiteknologier. Jeg synes historien, rigtig forstået, har lært os, at vi altid kommer videre ved hjælp af ny teknologi, og den dukker altid op, når der er brug for den, og ikke før. Vi løser problemerne ved hjælp af ny teknologi, men teknologien forandrer samtidig vores verden på en fuldstændig uforudsigelig måde. Ny teknologi har karakter af innovationer, og de er jo per definition uforudsigelige. Hvem kunne have forudsagt kortlægningen af arvemassen. Det lykkedes jo kun i kraft af computeren. Kloningsteknikkerne var der også pludselig. Og internettet er kun 20 år gammelt.

Jeg har allerede omtalt centrifugen. Kornsalgsperioden varede næsten 100 år. Hvad var det, der forstyrrede freden og tvang landbruget til at omlægge produktionen fra korn til animalske produkter, og dermed også

fremtvang andelsbevægelsen? Det var såmænd opfindelsen af dampmaskinen. Det var damplokomotiver og dampskibe, som bragte billigt amerikansk og russisk korn ud på verdensmarkedet.

Denne omstilling af produktionen fra plante-produkter til mættede fedtsyrer og sejt oksekød (vi spiser jo okser, ikke køer!) bliver fejret som den helt store triumf. Her viste den danske bonde sig fra sin allerbedste side: omstillingsparat og effektiv. I kraft af Højskolen, siger legenden. På bare 8 år – fra 1882 til 1890 – kommer der 62 andelsmejerier op at stå. Senere fulgte andelsslagterier, andelsføderstof. Den gængse historieskrivning krediterer den frie bondes særlige mentalitet for denne hurtige omstilling. Jeg mener snarere, at den skyldes opfindelsen af centrifugen.

Hvis vi vil gøre os realistiske forestillinger om »bonden i fremtiden«, må vi som sagt have den rigtige forståelse af »bonden i fortiden.« Vi taler i disse år meget om vidensøkonomien. Det er et postindustrielt fænomen, som skal redde Danmarks konkurrenceevne på verdensmarkedet. Men vidensøkonomi er da lige præcis, hvad vi må kalde denne totale sammensmeltning af erhverv og forskning, som vi plejer at kalde Landbrugets industrialisering, som altså i virkeligheden var landbrugets postindustrialisering.

Landbohøjskolen, forsøgsstationerne, landbrugskonsulenterne gjorde tilsammen at vejen fra forskning til faktura aldrig har været kortere. Samtidig skabtes et gigantisk kontrolapparat, så man fik homogeniseret produktionen og monopoliseret den. Kunderne på verdensmarkedet forlanger et ensartet produkt.

Bondeøkonomi og gæld

Et andet eksempel: Da fæstebønderne skulle gøres til frie, selvejerbønder, blev man nødt til at opfinde Kreditkassen. Men så begynder kreditforeningerne og bankerne, som i dag er et og det samme, også at give lån til driftsmidler, tillægsjord, samtalekøkkener, firehjuls-trækkere, ja til alt. Derfor er landmanden i dag mere ufri end fæstebonden nogensinde var det. Hoveri er arbejde uden løn. I de sidste to år har landmændene ikke bare arbejdet uden at få løn for det. De har også betalt landgilde til bankerne i form af de nye lån, de har været nødt til at optage for at kunne betale renterne på de gamle lån. Og det har gjort landmændene endnu mere sårbare, når der kommer finanskriser. Landbrugsstøtten, som nu har erstattet Frihedsstøtten, som erhvervets brand, ender jo ikke i landmændenes lommer, som mange tror. Den ender i bankdirektørernes, kreditorernes lommer.

Mange bønder var imod andelstanken, i første omgang andelsmejerier, fordi de derved hæftede solidarisk for en gæld. Og selv en nok så lille en gæld var de fleste bønder imod. Og hvorfor skulle mejerierne iøvrigt lave kvindernes arbejde? Men det var først og fremmest gælden, som plagede dem. Ikke fordi den truede dem, men fordi bondeøkonomien bliver ødelagt af gæld.

Det er let at forstå. Du låner penge til mekanisering og effektivisering. Så vokser produktionen og priserne falder. Så låner du endnu flere penge. Gælden vokser og rentebyrden vokser, og det gør også mængden af smør og flæsk, så afregningspriserne falder. Til sidst er landmanden kun prioritetsbestyrer.

Skrækscenariet i bondekulturen har altid været historien om bonden, der spiller gården væk. Til skræk og advarsel har der eksisteret et utal af vandrehistorier om gårdmænd, der spillede det hele væk og hængte sig i laden. Det er bondekulturen ganske fremmed at sætte alt på et bræt. Tværtimod har bønderne altid forstået at sprede deres investeringer og på den måde mindske risikoen. Derfor var bønderne multikulturelle. De dyrkede ikke kun én afgrøde, de specialiserede sig ikke. Sådan var bønderne, men de findes jo som sagt ikke mere. Først muterede de til landmænd og nu er de blevet til producenter af specialprodukter.

BSE, Mund- og klovsyge, svinepest, fugleinfluenza, coloradobiller, høje energipriser, lave afregningspriser – alt det og mere til tager landmænd med stoisk, ja næsten flegmatisk ro. Men pantegælden og rentebyrden kan de ikke lide.

Kornsalgssperioden varede næsten 100 år. Den afløstes så af andelsperioden, som igen afløstes af pantsætningsperioden, der i dag kulminerer med en samlet gæld på 317 mia. og negativ indtjening. Og så ser vi ved den her lejlighed helt bort fra miljøgælden. I dag er vejrudsigterne, Weather forecast, derfor afløst af financial forecast. Og for tiden er vi jo ude i et sandt finans-stormvejr.

Det er jo ikke fordi bønderne er tryghedsnarkomaner. Fremtiden er for en bonde altid ukendt, altid farefuld, og går altid svanger med misvækst og sygdom. Bonden har aldrig som industriarbejderen drømt om en fremtid, et tusindårsrige uden arbejde, uden kriser, uden bekymringer, uden frygt. En fremtid så

blottet for levende liv, at den til forveksling ligner døden. Det eneste en bonde forventer sig af fremtiden er, at han selv vil være til stede i den.

Men efter at finanskapitalen stille og roligt har opløst den gamle bondeøkonomi, kan landmanden ikke længere forvente andet af fremtiden end endnu større gæld. Prisen på kapital er i dag vigtigere end afregningspriserne. En rentestigning på sølle en procent vil koste erhvervet 2 mia. I dag stirrer de fleste heltidslandmænd ind i dødens gab. Det kalder man det, når kurverne for henholdsvis indtjening og udgifter, herunder rentebyrden bevæger sig hastigt væk fra hinanden på den forkerte måde.

Når landmændene ikke for længst har vejret faren, og deres ledere ikke har advaret dem, kan grunden kun være den, at bønder aldrig har begæret sikkerhed. Dertil er de for jordbundne. Man skal være bybo for at tro, at den jordiske tilværelse kan være sikker.

Fremtiden er ikke, hvad den har været

Vi skal tale om landbrugets fremtid. Det er der påfaldende mange der gør for tiden. Bare her i vinter (2009) har der været afholdt konferencer om Landbrugets fremtid rundt om i landet. *Dansk Landbrug* har gang i noget, de kalder 2022. Det har regeringen også. Det økologiske Råd har lavet et scenario for dansk landbrug i 2020. Tidligere prognoser er stoppet ved 2015, hvor man regnede med 9.100 heltidslandmænd, men det var før finanskrisen. I dag lægger vi os altså pænt i midten og skal skue frem til 2020.

Det er selvfølgelig ikke, fordi vi for tiden skuer længselsfuldt ud mod fjerne horisonter. Profeter dukker altid op, når fremtiden bliver usikker. Gud sendte profeterne, når der var krise. De skulle kalde folket til orden. Men vogt jer for de falske profeter. At der er opstået sådan noget som fremtidsforskning og fremtidsforskere, futurologer er et træk ved vores tid. Fremtiden er nemlig ikke, hvad den har været – for nu at genbruge en gammel vits. Fremtiden har også sin historie. Hvad var fremtiden da før den blev genstand for Fremtidsforskningen? Den var ligefrem og tilforladelig. Den lå åben, indbydende og udfordrende. Vi kunne næsten ikke komme hurtigt nok ind i fremtiden, som var mulighedernes land.

I den udstrækning fremtiden også er ensbetydende med fremskridt, kan man ikke tillade sig at tøve på tærskelen til fremtiden. Det er simpelthen uetisk at sætte farten ned. Tværtimod bør man sætte farten op, så så mange som muligt kan blive så lykkelige som muligt. Ingen har ret til at stå i vejen for andres lykke.

De religiøse utopister så på samme måde på fremtiden. Jeg taler altså om forkynderne af de sidste tider, dommedagsprofeterne, apokalyptikerne, millennisterne, dvs. dem der tror på myten om år 1000 – millennium. De ventede med længsel på katastrofen, for så skal retfærdigheden ske fyldest og de ugudelige få deres retfærdige straf. Derfor har man jo også hævdet at dommedagsbevægelser kommer fra bunden af samfundet, altså skyldes social nød, tænk blot på Jehovas Vidner, som gerne dvæler ved slaget ved Armageddon,

hvor de frelste skal stå i de gudløses blod til knæene. Dommedag er også Hævnens time.

Aldrig har vi vidst så lidt om fremtiden som nu. For at forstå det, må vi gøre os klart, at vores kultur mere end nogen sinde er baseret på videnskabelig viden. Filosofen Karl Popper har som den første gjort os klart, at man principielt ikke kan prognosticere fremtidig viden, altså at man ikke kan vide noget om fremtiden, for så vidste man det jo allerede nu.

Hvis man vidste, hvad der ville stå i avisen i morgen, ville det jo ikke ske. Og deraf følger: jo mere civilisationen er baseret på viden, jo mere uforudsigelig bliver den. Jo mere vi i fremtiden vil vide, desto mindre vil vi vide om fremtiden.

Man kan ikke prognosticere fremtiden, men man kan provokere den. Og det er jo det, det handler om. At handle ind i fremtiden er en risikabel sag. Fremtiden tager i nutiden risikoen skikkelse. Risiko er en måde at kontrollere eller kolonisere fremtiden på. Begivenheder, som endnu ikke er indtruffet, påvirker vores nuværende situation. Vi lever baglæns og forstår forlæns. Det er det nye. Søren Kierkegaard påstod jo at livet leves forlæns og forstås baglæns. Hvis man vil overleve i det globale verdenssamfund, må man ændre på de nationalstatslige ordninger. Andelsselskaberne må blive transnationale. Jo større (globaliserings)truslerne er, desto større må de tiltag være, som skal imødegå truslerne. Det tror vi, men måske er det for kortsigtet.

Ingen kunne have forudset HIV/AIDS, fugleinfluenzaen, kogalskaben, Bluetongue og andre sygdomme. Nu kan vi forudse endnu flere

zoonoser, vi ved bare ikke hvilke. Ingen kunne have forudset fødevaremangelen, den ny hungersnød i 2008, delvis pga. den nye form for fastfood, vi kalder biobrændstof. Ingen kunne heller have forudset, at fødevare mangelen så hurtigt ville forsvinde. Endelig kunne ingen vel have forudset klimaændringerne, hvis de overhovedet er indtrådt.

Den rivende udvikling, den turbulente og kaotiske og helt uoverskuelige udvikling omtales gerne som »strukturudviklingen«. Så lyder det i det mindste som om man ved, hvad man taler om. Bare det at man kan bestemme udviklingen nærmere og kalde den en strukturudvikling, tyder på at det ikke er den rene vildskab og galskab. Udviklingen er struktureret. Der er selvfølgelig ingen som ved, hvad en strukturudvikling er for noget. Men det lyder beroligende. Det er en besværgelsesformel.

Byboens naturbegreb

Ingen kunne have forudset, at der ville blive lanceret et begreb som »landbrugslandskabet«. Det begreb betyder, at byboens naturopfattelse og naturbegreb nu endegyldigt har sejret. Landskabsbegrebet, som er et rent æstetisk begreb, skal nu også omfatte landbruget. For byboen er alt uden for bygrænsen natur, og det er jo nærmest en menneskeret at kunne færdes frit i naturen. Derfor står der nu en kamp om adgangen til naturen. For en bybo er adgang til naturen det samme som adgang til alt, hvad der er grønt.

Landmanden ser ikke sig selv med de øjne, som byboen ser på landbruget med. Men landmanden tvinges mere og mere til at overtage byboens synsmåde. Der foregår i disse år

en kulturkamp, som vil ende med helt at udrydde bondens verdensbillede.

Lad os tage et begreb som »det åbne land«. Det er i hvert fald ikke noget landmanden har fundet på. Hvem åbner landet sig for? Det åbner sig for byboerne, der føler sig lukket inde i byen. De elsker at komme ud i Guds fri natur, og dertil regner de både den vilde natur, de dyrkede marker og bondens bygninger. Ja, bonden selv i sit grønne arbejdstøj og gummistøvlerne er for byboen et stykke inventar i det åbne land.

For en landmand er naturen alt det, som ikke er lagt under plov, alt det udyrkede, det ukultiverede, det vilde. Fra den vilde natur flyger der ugræs ind over hegnet. Det findes der midler imod. De kaldes planteværn eller naturbeskyttelsesmidler. For en bybo er det sprøjtegift og naturudryddelsesmidler. Naturen skal derfor beskyttes mod naturbeskyttelsesmidlerne.

Den nye Planlov og Wilhjelmrapporten, som vil have bønderne ud og ugræsset ind, og Adgangsudvalgsrapporten, som gør bondens mark til en offentlig park, betegner intet mindre end en kulturrevolution. Der er nu lagt gift for landmandens naturopfattelse. Danmark er ikke længere et landbrugsland, men et landbrugslandskab. Byboens sentimentale natursyn har sejret.

Nu hvor landet skal gives tilbage til naturen og landbrugsjorden unddrages produktionen, ser vi en modbevægelse til den inddæmning, indvinding og kolonisering, som begyndte slutningen af 1600-tallet. Nu skal landet lægges ud som brakmarker og drikke-

vandsfilter, naturreservater, nationalparker og rekreative områder. Det Økologiske Råd så helst at 2/3 del blev lagt ud som vild natur, men Rådet tør kun foreslå 1/3 i deres 2020-scenario.

Pig City

Begrebet »åbent land« må logisk føre til at landbruget helt forjages fra landet. Om føje år kornmarken som en hede står, og bonden er flyttet ind til byen.

En hollandsk tegnestue udkastede for 10 år siden planer til en »Svine by« – A pig city, bestående af gigantiske højhuse, hvori der lever svin. Hvad har svinene også at gøre ude på landet? Der er simpelthen ikke plads til dem derude. Der skal jo også være plads til naturen! Desuden lever grise jo ikke af markens grøde. De æder importeret foder. Op i skyskraberne med svinene. Slagteriet kan så placeres i bunden. Og skyskraberne kan placeres i havneområderne. Så slipper vi for dyretransportproblemerne! Og gyllen kan jo passende omdannes til biogas, som kan sælges fra tankstationen foran skyskraberen.

Jeg har tit gjort mig til talsmand for at landbrugsproduktionen lige så godt kunne foregå i byerne som på landet. Nu taler mange om at fremtidens landbrug vil blive det jordløse landbrug. Men før det kan ske, skal selvejet ophæves. Toppen af Dansk landbrug er i fuld gang med at gøde jorden for en ændring af landbrugsloven. Finanskrisen vil også kræve nye investorer i landbruget. Engang titulerede landmænd sig som gårdejer. Det var selvejet mere end aktiviteten, som definerede erhvervet. I fremtiden får vi aktieselskaber.

Klima contra miljø

Ingen kunne have forudset, at vi i dag står med både en miljøminister og en klimaminister. Hvad er grunden? For få år siden talte vi slet ikke om klima, men om miljø, økologi og naturbeskyttelse og dyreværn. Og nu bliver det tydeligere og tydeligere, at vi må skelne mellem natur, miljø, dyrevelfærd og klima.

Naturelskerne taler om forurening, biodiversitet, syreregn, iltsvind. De vil fredning og om-danne Danmark til en stor naturpark, jf. Wilhjelm-rapporten. De vil redde isbjørnen og den røde danske malkeko. Miljøfolkene taler om økosystemer og tror på at der er ligevægt og balancer i naturen. De interesserer sig for ressourcer, genbrug og bæredygtighed. Dyrebeskyttelsesaktivister er imod burhøns, tremmekalve, lænkehunde, lange dyretransporter og folk med pels. Og nu er der så kommer klima-folk til, som kun taler om global opvarmning. Hvad har disse fire grupper til fælles, bortset fra at være bekymrede?

Jeg har ikke tænkt mig at svare på mit eget spørgsmål, for et andet spørgsmål trænger sig på: hvad er forskellen på dem? Hvad har de imod hinanden? Naturelskerne elsker den brogede verden, miljøfolkene kalder sig selv for grønne, Klimafolkene er lige så farveløse som drivhusgasserne.

Konflikterne mellem naturfolk, miljøfolk og klimafolk vokser dag for dag. Der er nærmest borgerkrigs-lignende tilstande. Økologisterne hader atomkraftværker. De klimabekymrede går ind for dem. Det gamle miljøslagord »bæredygtig« hedder »CO₂-neutral« i munden på en klimaaktivist. De grønne, øko-socialisterne, drømte om et opgør med kapitalis-

men for miljøets skyld – naturen har nemlig erstattet arbejderklassen som undertrykt klasse, der skal befris. Klimatologerne gør varm luft til alle tiders mest fede forretning.

Klima-perspektivet gør økologi uinteressant. Ja, økologi er i direkte konflikt med klimaet. At producere økologisk er en forbrydelse mod klimaet/biosfæren, der bliver fyldt op med drivhusgasser. Økologisk kornproduktion kræver meget mere plads. Klimadebatten har skabt en for landbruget særdeles farlig situation. Kødspiserne er blevet lagt for had. Kødproduktionen lægger beslag på ti procent af verdens vand, og masser af skov er blevet fældet for at give plads til kørne. Dertil kommer at kød og mælk slet ikke er spor sundt.

Der er nu kun to store bevægelser, som står over for hinanden, og de har hver deres minister. Der er miljøfolk og der er klimafolk. Er du til miljø eller er du til klima? CO₂-hysteriet har fået os til at vende blikket opad. Miljøministeren tager sig af forholdene her på jorden, mens klimaministeren interesserer sig for de drivhusgasser, som stiger til vejrs. De bekymrede har delt verden mellem sig. Vi kan også være uforskammede og sige, at de har delt markedet mellem sig, for mange lever jo af at være bekymrede.

Miljøfolkene tager sig af geosfæren, klimafolkene tager sig af atmosfæren.

Jeg har altid haft det dårligt med miljøbevægelserne. Jeg har hadet dem af et godt hjerte. Men folk tror jo, at man er helt hjerteløs, hvis man ikke er økologisk eller grøn. Nu melder jeg mig under fanerne hos Connie Hedegaard. Jeg accepterer også, at der er sket en

klimaforværring, men var klimaet nogensinde godt?

Hele miljøproblematikken er med ét blevet reduceret til et spørgsmål om CO₂, og miljøministeren er blevet til klimaminister. Alle de gamle miljøproblemer, muldens forsvinden, arternes uddøen, skovdøden, skovfældninger, vandmiljøet, tungmetallerne, luftforureningen osv. er nu skubbet i baggrunden til fordel for CO₂, dvs. til fordel for klimaændringer, global opvarmning.

Der er penge i skidtet

Tilsyneladende er alle partier i Folketinget i dag blevet grønne. Statsministeren er blevet klimatevidst, men det er næppe det samme som at være grøn. Drivhusgasser er jo farveløse. Jeg tror ikke biodiversiteten, vandmiljøet, sæd kvaliteten bekymrer Anders Fogh Rasmussen. Jeg tror, han kan lugte penge. Til historien om hvordan den borgerlige regering blev en farveløs klimaregering hører, at Danfoss og Grundfos i sommeren 2006 tog politikerne i skole og belærte dem om at der er penge i skidtet. Da var det allerede ved at gå op for Fogh, at økonomisk vækst og faldende energiforbrug ikke stred mod naturlovene.

Jeg tror man kan sige om klimakatastrofen, hvad Voltaire sagde om Gud: hvis den ikke eksisterede, ville man være nødt til at opfinde den. Det som engang hed naturgrundlaget, er nu global opvarmning forårsaget af drivhusgasser, som kan måles og vejes og købes og sælges i et helt uigennemskueligt globalt kvotehandelssystem. CO₂ er blevet den nye store handelsvare. Der findes CO₂-kvoter, CO₂-købmænd, CO₂-kreditter.

Det koster kassen at føre Skjern å tilbage til det gamle forløb. Det vil koste kassen at få storken tilbage på bondens tag. Det vil koste kassen at få rensset jorden for giftstoffer. Osv. Men det kan vise sig at være en rigtig god investering at få nedbragt CO₂-udslippet – især hvis man kan få boligejerne og bilejerne til at betale broderparten.

Politikerne kan få gennemført de mest utrolige ting under henvisning til, at det vil forhale den globale opvarmning. F.eks. en omlægning af skatterne til grønne afgifter, energiskatter. Ja, alle kan argumentere for at hvis deres interesser bliver tilgodeset, vil det gavne miljøet, forstået som CO₂-udslip. Eksempelvis taler mange nu varmt for flere højhuse.

Da miljø blev til klima opfandt man en ny global møntenhed: CO₂-kvoter. Nu er miljø ikke længere en udgift, men en investering. Den globale opvarmning kom som sendt fra himlen. Den vil stimulere verdensøkonomien (katastrofe-kapitalisme) og kunne levere argumenter for en hvilken som helst politik. Og økologi er nu blevet en forbrydelse mod biosfæren.

Bonden vender tilbage

Mælkeproducenter og især svineproducenter er allerede på vej ud af landet i stort tal. De flytter til Polen og andre gamle østeuropæiske lande, hvor arbejdskraften er billig og miljøkravene til at leve med. Deltidslandmænd, fritidslandmænd og hobbylandmænd rykker så ind på de forladte arealer, som bliver omlagt til økologiske landbrug. Der produceres kvalitets- og specialprodukter direkte til forbrugeren og til et hjemmemarked, der er villig til at betale. Lokale mejerier og slag-

terier vil genopstå og torvehandelen vil igen blomstre op i byerne.

Fra at have været naturskænder, vil landmanden blive naturgenopretter. Landbrugets Rådgivningscenter har siden 2003 vejledt landmænd i, hvordan det gamle og varierede landbrugslandskab kan genoprettes, der hvor det specialiserede landbrug helt har udraderet det, så der med rette har været talt og skrevet om »Det tabte land«.

Danmark vil naturligvis ikke blive omdannet til et stort frilandsmuseum inden 2020, men landet vil gradvist blive givet tilbage til naturen.

Den del af landbruget, som skal konkurrere på verdensmarkedet, vil rykke ind til byerne.

Det postagrare landbrug bliver snart en realitet. Hvis kødforbruget skal fordobles inden 2050, må det ske uden brug af levende dyr. Kunstigt kød, dvs. kød frembragt ved hjælp af cellekulturer, er allerede på vej.

Hvis de varslede klimaændringer medfører ekstreme vejrforhold, er det postagrare landbrug svaret. Det bliver alt for risikabelt at drive landbrug i det åbne land. Landbruget må flytte inden døre. Selv almindelige huse er i dag ved at blive indkapslet i klimaskærme. Vi laver et fremtidsscenario, og beslutter så, hvad der skal gøres, for at undgå det. Regeringen tilbyder os tre år længere middellevetid, hvis vi vel at mærke vil ændre vores livsførsel her og nu. Livet forstås forlæns og leves baglæns – i dag.

